

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР У ПРОЦЕДУРІ ДОБРОВІЛЬНОЇ ЕКСПРОПРІАЦІЇ: ОБҐРУНТУВАННЯ І ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ

Мета. Метою статті є обґрунтування концепції договору викупу як адміністративного договору і доведення доцільності її впровадження в українську процедуру добровільної експропріації.

Методи. Методологію дослідження складають загальні та спеціальні методи наукового пізнання, включаючи порівняльно-правовий, системно-структурний, дедукції, індукції, аналізу, синтезу та інші, які дозволяють системно і послідовно підійти до розкриття поставлених питань, дослідити і порівняти між собою позиції вчених, положення нормативно-правових актів України та європейських держав, відповідної судової практики і сформулювати авторські висновки й рекомендації.

Результати. У першому розділі статті співвіднесено основні риси адміністративних договорів, які виділяються на нормативному та науковому рівнях, з ознаками договору викупу об'єктів приватної власності для суспільних потреб, на підставі чого було доведено його відповідність вимогам, які висуваються до адміністративних договорів. У другому розділі статті висвітлено окремі критерії, за якими науковці та суди європейських держав відносять експропріаційний договір до адміністративно-правових, що дозволило додатково наголосити на належності договору викупу до адміністративних договорів. Наведено міркування щодо причин застосування Цивільного кодексу по відношенню до відносин експропріації.

У третьому розділі статті розглянуто місце експропріаційного договору у системі адміністративних договорів окремих європейських держав. Висвітлено одну з особливостей процедури експропріації, за якою експропріаційний договір кардинально відрізняється від приватноправових угод, пов'язану з можливістю укладення часткової угоди у випадках, коли сторони домовились про передачу/обтяження власності, але не дійшли згоди щодо суми компенсації.

Висновки. У висновках підсумовано, що договір викупу як ідея, концепція, що закріплена у ч. 3 ст. 153 ЗК України і впливає із сутності процедури експропріації, належить до адміністративних договорів, що підтверджується аналізом і повною відповідністю його ознак рисам адміністративних договорів, що виділяються у вітчизняній і зарубіжній теорії адміністративного права, а також аналізом нормативно-правових актів, судової практики і правової доктрини європейських країн, насамперед Німеччини, Швейцарії і Ліхтенштейну. Підкреслено необхідність офіційного впровадження адміністративного договору у процедуру експропріації в Україні та визначено перспективи подальших наукових розробок з метою обґрунтування конкретних пропозицій щодо оптимізації нормативно-правового регулювання договору викупу як адміністративного договору, включаючи уточнення його назви, істотних умов тощо.

Ключові слова: адміністративний договір, експропріаційний договір, договір викупу об'єктів приватної власності для суспільних потреб, добровільна експропріація, відчуження об'єктів приватної власності для суспільних потреб, система адміністративних договорів, ознаки договору викупу, ознаки адміністративного договору.

Анастасія Антоненко,
аспірантка кафедри
адміністративного права
та процесу
Інституту права
Київського
національного
університету
імені Тараса Шевченка
orcid.org/0000-0003-2421-7768
AntonenkoA@mail.univ.kiev.ua

1. Вступ

Сучасні тенденції, пов'язані з розвитком України як правової і демократичної держави, прагненням відповідати рівню провідних європейських країн, активною діяльністю, спрямованою на вступ у ЄС та участь в інших міжнародних організаціях, зумовлюють необхідність постійного удосконалення і перегляду підходів до публічного управління та нормативно-правового регулювання різноманітних правовідносин. При цьому найбільше увага приділяється тим сферам, які пов'язані із дотриманням конституційних прав і свобод громадян та їх забезпеченням. Однією з них є відчуження об'єктів приватної власності для суспільних потреб (далі – добровільна експропріація (Антоненко, 2020), експропріація) чи з мотивів суспільної необхідності, яка безпосереднім чином пов'язана із забезпеченням конституційних гарантій непорушності права приватної власності (Конституція України, 1996).

Однак маємо констатувати, що закріплена чинним законодавством процедура добровільної експропріації не відповідає правовій дійсності, зокрема не враховує актуальну доктрину адміністративного права та останні здобутки адміністративно-правової науки України та провідних країн Європи, побудована на застарілих дореволюційних підходах і не узгоджується з європейським досвідом регулювання експропріації. Наприклад, правова конструкція договору викупу об'єктів приватної власності для суспільних потреб (далі – договір викупу), передбаченого ч. 3 ст. 153 Земельним кодексом (далі – ЗК) України (ЗК України, 2001), залишається досі не розробленою на науковому та, як наслідок, не розкритою на нормативному рівнях, що виражається, наприклад, у відсутності в межах Цивільного кодексу (далі – ЦК) України (ЦК України, 2003) та Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» (далі – ЗУ «Про відчуження...») (ЗУ «Про відчуження...», 2009) навіть згадки про цей договір, що йде всупереч практиці регулювання експропріації у розвинених європейських

держав, згідно з якою відповідна процедура супроводжується укладенням спеціального договору викупу, який іменується експропріаційним договором (Антоненко, 2020). Більш того, вітчизняна процедура експропріації досі здійснюється із використанням цивільно-правових угод, як це мало місце у часи, коли не існувало інституту адміністративного договору, адміністративне право знаходилося на початковій стадії свого розвитку, а адміністративно-правові відносини були пов'язані виключно з виконавчою (розпорядчою) та примусовою (з приводу подолання спротиву) діяльністю (Тарасов, 1910; Антоненко, 2019; Antonenko, 2020). Частково окреслена ситуація обумовлена відсутністю в Україні адміністративно-правових досліджень експропріації, у яких було б розроблено концепцію адміністративного договору у процедурі добровільної експропріації й обґрунтовано її впровадження у законодавство та практику публічного адміністрування в Україні, спираючись на актуальні наукові досягнення у галузі адміністративного права та відповідний європейський досвід.

У зв'язку із цим метою статті є обґрунтування концепції договору викупу як адміністративного договору і доведення доцільності її впровадження в українську процедуру добровільної експропріації. Її досягненню сприяє виконання таких завдань: співвіднести ознаки договору викупу з основними рисами адміністративних договорів; розглянути окремі критерії визначення адміністративно-правової природи договору викупу, які висвітлюються у наукових джерелах та судовій практиці європейських держав; розглянути місце договору викупу у системі адміністративних договорів окремих європейських країн. Методологію дослідження складають загальні та спеціальні методи наукового пізнання, включаючи порівняльно-правовий, системно-структурний, дедукції, індукції, аналізу, синтезу та інші, які дозволяють системно і послідовно підійти до розкриття поставлених питань, дослідити і порівняти між собою позиції вчених, положення нормативно-правових актів України та європейських держав, відповідної судової практики і сформулювати авторські висновки й рекомендації.

2. Співвідношення договору викупу й адміністративного договору

Приступаючи до викладу основного матеріалу дослідження, наголосимо насамперед на тому, що можливість і доцільність впровадження адміністративного договору у процедуру добровільної експропріації й заміни ним цивільно-правових угод, які згідно з чинним законодавством використовуються у якості або навіть можна стверджувати – замість договору викупу (адже фактично між сторонами відповідних відносин укладається договір купівлі-продажу чи міни, а не викупу), підтверджуються низкою об'єктивних факторів, зокрема: 1) застарілість аргументів, які використовуються проти публічно-правової природи експропріації, включаючи принципи відшкодування збитків власнику експропрійованого майна, повної винагороди власника експропрійованого майна, рівності

сторін у відносинах та майновий характер останніх (Антоненко, 2021); 2) відмінності між відносинами добровільної експропріації та цивільно-правовими відносинами, зокрема, купівлі-продажу, які свідчать проти їх отождолення і на користь недоречності застосування цивільно-правових угод у процедурі експропріації (Antonenko, 2020); 3) європейський досвід правового регулювання, який передбачає застосування адміністративного договору у процедурі експропріації (Антоненко, 2020); 4) відповідність рис договору викупу (як ідеї, яка покладена у конструкцію процедури експропріації, але юридично оформляється за допомогою не відповідних їй за сутністю цивільно-правових угод) ознакам адміністративних договорів. Більшість зі сформульованих факторів було досліджено та обґрунтовано в окремих, спеціально їм присвячених, наукових статтях, тому в межах даної ми зупинимось на останньому з них, якому раніше не було приділено увагу у межах наукових праць.

Зогляду на це принагідно нагадаємо, що основними рисами адміністративних договорів, визначеними на нормативному рівні, є такі: 1) однією з його сторін обов'язково є суб'єкт владних повноважень; 2) ґрунтується на волеузгодженні сторін; 3) має форму договору (угоди тощо); 4) визначає взаємні права та обов'язки його учасників; 5) стосується публічної сфери; 6) укладається на підставі закону (п. 16 ч. 1 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС) України) (КАС України, 2005). З викладеного бачимо, що адміністративні договори органічно вписуються у процедуру добровільної експропріації, оскільки, якщо проаналізувати та співвіднести ознаки цього різновиду інструментів діяльності публічної адміністрації і договору викупу, можна дійти висновку про їх повну відповідність або, іншими словами, ідентичність.

А саме їх об'єднує: 1) однаковий суб'єктний склад – однією зі сторін є суб'єкт публічної адміністрації (ст.ст. 7–10, ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 2) спільні принципи, зокрема волеузгодження, який виражається у можливості реалізації добровільної експропріації лише за наявності згоди власників відчужуваного майна та у необхідності погодження умов договору викупу під час проведення відповідних переговорів (ст. 11, ч. 2 ст. 12, ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 3) наявність договору – процедура добровільної експропріації опосередковується його обов'язковим укладенням (ч. 2 ст. 12, ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 4) спільний зміст, який складають права і обов'язки сторін (ч. 5 ст. 10, ч. 3 ст. 11, ЗУ «Про відчуження ...», 2009), пов'язані, як уточнюють науковці з приводу адміністративних договорів, з реалізацією публічних повноважень однієї з них (Куйбіда, 2008), закріплених, зокрема, у ст.ст. 7–9 ЗУ «Про відчуження ...» (ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 5) спільна сфера застосування – як адміністративні договори, так і договори викупу застосовуються у публічній сфері, про що свідчать щонайменше мета і призначення добровільної експропріації (ст. 1, ч. 1 ст. 2, ч. 1 ст. 7, ст.ст. 8–9, ЗУ «Про відчуження ...», 2009), а також суб'єктний склад (ст.ст. 7–10, ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 6) спільна

підстава – добровільна експропріація загалом та укладення в її межах договору викупу зокрема мають здійснюватись лише на підставі закону (ч. 2 ст. 4, ЗУ «Про відчуження ...», 2009). Це зумовлено, по-перше, виключним характером її процедури, оскільки вона може застосовуватись лише у виняткових випадках з огляду на конституційний принцип непорушності права приватної власності (ст. 41, Конституція України, 1996), по-друге, суб'єктним складом, адже суб'єкти публічної адміністрації зобов'язані діяти виключно на підставі, у порядку та в межах повноважень, визначених законом (ст.ст. 6, 19, Конституція України, 1996).

Крім того, договору викупу властиві також інші риси адміністративних договорів, які виділяються у науковій літературі, наприклад: 1) суб'єкт владних повноважень діє не для задоволення особистих потреб (як фізичної чи юридичної особи), а для задоволення публічних інтересів (потреб) (Куйбіда, 2008), що впливає вже із самої назви та вимог до процедури добровільної експропріації, закріплених у ст.ст. 1, 4, 7–14 ЗУ «Про відчуження ...» (ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 2) суб'єкт владних повноважень обмежений вимогами (процедурами), визначеними законодавством, як у частині вибору контрагента, так і в частині встановлення суттєвих умов договору (Куйбіда, 2008), що, ще раз наголосимо, зумовлено специфікою правового статусу суб'єктів публічної адміністрації (ст.ст. 6, 19, Конституція України, 1996) та процедури добровільної експропріації (ч. 2 ст. 4, ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 3) суб'єкт владних повноважень укладає договір на реалізацію своєї адміністративної, а не цивільної правосуб'єктності (Куйбіда, 2008). Тобто вони реалізують у цих відносинах не цивільні права та обов'язки, а публічні повноваження у контексті реалізації публічної влади та виконання публічних завдань, вони діють не з метою задоволення особистих потреб органу влади (як юридичної особи) або посадових осіб (як фізичних (приватних) осіб), а з метою реалізації публічних функцій та задоволення публічних потреб суспільства, що підтверджується положеннями ЗУ «Про відчуження ...», зокрема про повноваження суб'єктів публічної адміністрації (ст.ст. 7–9, ЗУ «Про відчуження ...», 2009), поняття викупу і суспільної потреби (ст. 1, ЗУ «Про відчуження ...», 2009) та ін.; 4) суб'єкт владних повноважень укладає договір найчастіше на підставі рішення, прийнятого на виконання управлінського повноваження (Куйбіда, 2008). У досліджуваних нами відносинах таким є рішення про викуп (ч. 2 ст. 7, ЗУ «Про відчуження ...», 2009), яке приймається на виконання повноважень, пов'язаних із викупом земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, для суспільних потреб, зокрема для забезпечення національної безпеки і оборони, розташування об'єктів природно-заповідного фонду та ін. (ст.ст. 7–9, ЗУ «Про відчуження ...», 2009); 5) договір може містити умови, які не характерні для цивільних договорів, а спрямовані на успішне задоволення публічного інтересу (Куйбіда, 2008). Такими можуть бути умови, пов'язані з метою викупу, а також із наслідками невиконання

вимог закону про мету викупу, які зокрема закріплені у ч. 3 ст. 153 ЗК України (ЗК України, 2001).

Як бачимо, низка спільних рис і засад, які характеризують зміст, процедуру та умови укладення адміністративних договорів та договорів викупу, свідчить про спільну публічно-правову природу й сутність відносин, які виникають з окреслених питань. Відповідно, на нашу думку, використання у процедурі добровільної експропріації цивільно-правових угод, для яких не характерні публічно-правова мета, жорсткі вимоги до порядку укладення, попереднє прийняття адміністративного акта (рішення суб'єкта публічної адміністрації) тощо, є не логічним. Іншими словами, аналіз процедури добровільної експропріації свідчить про те, що вона має опосередковуватись укладенням адміністративного договору. Тому нас дивує той факт, що закон закріпив необхідність укладення цивільно-правових угод замість нього. Припускаємо, що це данина традиціям, від якої, на наше переконання, слід відмовитись на користь сучасної практики регулювання відносин викупу у відповідності із новітнім функціоналом публічного адміністрування (адже можливості та інструментарій публічної адміністрації ширший за дореволюційний).

3. Інші аргументи на користь визнання договору викупу адміністративним

Поза вказаним, у якості аргументу на користь заміни низки альтернативних приватноправових інструментів (договорів купівлі-продажу та міни) єдиним адміністративним договором слугують також відповідні європейські практика і наукові напрацювання у цій сфері. У самостійній науковій статті ми розглянули вже досвід європейських держав щодо використання адміністративних договорів у процедурі експропріації (Антоненко, 2020), тому у цій статті ми зупинимось на тих аспектах експропріаційного договору (під яким розуміється договір викупу за європейським правом (Антоненко, 2020)), що стосуються обґрунтування його адміністративно-правового характеру.

Зокрема, в наукових дослідженнях європейських правознавців висвітлюється кілька критеріїв за якими вони визначають експропріаційний договір як публічно-правовий та уточнюють, що він є адміністративно-правовим (Wille, 2004). Одним з них є те, що площина використання експропріаційного договору лежить у сфері регулювання публічного права і за його допомогою задовольняється публічний інтерес та/або виконується публічне завдання (Wille, 2004). Цієї позиції дотримуються і офіційні установи, включаючи суди європейських держав. Так, у рішенні Федерального суду Швейцарії від 28 червня 2010 р. № 4A_116/2010 (Bundesgericht, 2010) адміністративний договір охарактеризовано як такий, що за змістом пов'язаний із виконанням публічного завдання або стосується урегульованого публічним правом предмету, до якого належить зокрема експропріація (Bundesgericht, 2010) (п. 4.2 рішення), а у низці рішень Федерального та Федерального адміністративного судів Швейцарії, наприклад, від 21 жовтня 2015 р. № A-4873/2014 (Bundesverwaltungsgericht, 2015), від 10 серпня 2016 р. № 1C_613/2015 (Schweizerische Bundesgericht,

2016) тощо неодноразово згадується, що експропріаційний договір є адміністративно-правовим (Bundesverwaltungsgericht, 2015; Schweizerische Bundesgericht, 2016). Як бачимо, судова практика і наукові розробки європейських країн підтверджують, що договору викупу, як і його європейському аналогу – експропріаційному договору, властиві засадничі ознаки адміністративних договорів, які є принциповими для врахування при визначенні їх правової природи та відмежуванні від приватноправових угод.

Разом із тим вказаним не вичерпується обґрунтування публічно-правового характеру цієї угоди. Наприклад, стосовно інших рис, за якими публічно-правовий експропріаційний договір можна відмежувати від приватноправових інструментів діяльності публічної адміністрації, Г. Вілле, А. Рух та інші вчені наголошують на тому, що він може укладатись виключно в межах процедури експропріації за участі уповноважених суб'єктів публічної адміністрації (органів експропріації). Коли ж такої процедури немає (тобто допоки її не розпочато) – можуть застосовуватись лише приватноправові договори (Wille, 2004; Ruch, 2009). Цей підхід знайшов своє віддзеркалення у рішеннях судів Швейцарії, включаючи ухвалене від 23 березня 1988 р. № 114 Ib 142 (Interchemie AG gegen Kanton Zug und Eidg., 1988), у якому підкреслено, що експропріаційним договором вважається лише та угода, яка укладена після відкриття процедури експропріації (Interchemie AG gegen Kanton Zug und Eidg., 1988; Fleischmann, Boxler, 2019), та положеннях нормативних актів окремих кантонів, де закріплено, що експропріаційний договір можна укласти після початку процедури експропріації. Наприклад, у ч. 2 арт. 56 Закону кантону Берн «Про експропріацію» (Gesetz über die Enteignung des Kantons Bern, 1965) встановлено, що сторони можуть домовитись про розмір і виплату компенсації через письмову угоду після того, як буде подано до Урядової ради (Regierungsrat) заяву про відчуження або відкрито процедуру по затвердженню плану, за результатами якої надається право на експропріацію (ст.ст. 39–43, Gesetz über die Enteignung des Kantons Bern, 1965).

Отже, головним критерієм для розмежування випадків застосування цивільного договору купівлі-продажу та адміністративного договору про експропріацію є, відповідно до нормативних актів, правової практики та доктрини Швейцарії та Ліхтенштейну факт настання процедури експропріації. Іншими словами, до початку процедури експропріації суб'єкти публічної адміністрації можуть на загальних засадах викупити майно у приватної особи, уклавши з нею приватноправовий договір купівлі-продажу. Після того ж, як процедура експропріації розпочнеться – застосовуватиметься адміністративно-правовий договір про експропріацію.

На нашу думку, такий підхід є цілком логічним, адже у разі збігу обставин: з одного боку, зацікавленості суб'єктів публічної адміністрації у майні задля задоволення публічного інтересу, а з іншого – наявності у власника майна

бажання його відчужити для задоволення особистих інтересів (отримання грошей чи нового, кращого, зручнішого майна), а також у випадках, коли суб'єкти публічної адміністрації потребують певне майно для задоволення власних, організаційно-господарських потреб, – немає сенсу розпочинати адміністративні процедури, у них відпадає необхідність, оскільки особа здійснить волевиявлення саме щодо відчуження, незалежно від того, що саме спонукало суб'єктів публічної адміністрації звернутись до неї. Натомість, якщо таке волевиявлення з боку власника майна відсутнє, а потреба у майні зберігається – тоді доцільно розпочати процедуру експропріації.

Але й тут не слід стверджувати, що ніби у такому разі матиме місце примусове відчуження без можливості відмовитись від експропріації. Маємо на увазі те, що право європейських країн, названих у статті, передбачає можливості власників експропрійованого майна як заперечувати проти експропріації, так і оскаржувати відповідні рішення публічної адміністрації, наприклад: швейцарське законодавство передбачає обов'язковий етап у процедурі експропріації, який полягає у наданні заперечень проти експропріації, за наслідком чого прийматиметься відповідне рішення (ст. 33 Федерального Закону Швейцарії «Про експропріацію» (EntG, 1930), ч. 3 ст. 21 Закону кантону Вале «Про експропріацію» (Enteignungsgesetz des Kantons Wallis, 2008)); за законодавством Німеччини власник майна також може заперечити проти викупу та/або не погодитись з його умовами, що створить передумови для вирішення питання експропріації шляхом прийняття суб'єктом публічної адміністрації рішення на підставі розгляду усіх поданих заяв та заперечень (§ 112 Будівельного кодексу Німеччини (BauGB, 1960)); а право Ліхтенштейну, поміж іншим, передбачає можливість судового оскарження кожного етапу експропріації: рішення про необхідність експропріації – до державного суду (Staatsgerichtshof), про обсяг та умови експропріації – до адміністративного суду (Verwaltungsgerichtshof), про розмір компенсації – до регіонального суду (Landgericht) (п. 66 коментарю до ст. 35 Конституції Ліхтенштейну (Schädler, 2018)).

Повертаючись до рис експропріаційного договору, за якими він відноситься до адміністративно-правових договорів і тим самим відрізняється від приватноправових угод, які побічно можуть застосовуватись для задоволення публічних потреб, зауважимо, що у ракурсі викладеного заслуговує на увагу пояснення причетності приватноправових норм до відносин експропріації, яке надають чеські правознавці. Так, у статті «Процес експропріації у чеському правопорядку» (Labský J., Dudák V. & Partners, 2017) Я. Лабський, В. Дудак та їх партнери, характеризуючи експропріацію як частину публічного права, пов'язують належність Цивільного кодексу (далі – ЦК) до джерел регулювання відносин у цій сфері наслідками, які тягне за собою експропріація для приватних прав (Labský J., Dudák V. & Partners, 2017). Це можна розуміти таким чином: закріплення окремих норм в межах ЦК, зокрема в частині визначення правових наслідків експропріації, не заперечує її публічно-правову природу і жодним

чином на неї не впливає, оскільки цим нормативним актом закріплено тільки ті норми, які стосуються суто цивільно-правових питань – цивільних прав та обов'язків у цій сфері, підстав їх виникнення та припинення. Натомість сам процес експропріації, як адміністративно-правового явища, логічно регулюється нормами адміністративного права і в межах ЦК не регламентований.

Отже, у разі, коли ЦК закріплює окремі положення про викуп, – це не означає, що йдеться про цивільно-правовий інститут, натомість може мати місце лише регламентація окремих приватноправових питань, на які впливають або певним чином зачіпають публічно-правові відносини викупу.

4. Місце договору викупу у системі адміністративних договорів

Рухаючись далі, зазначимо, що у наукових працях дослідників Німеччини та Ліхтенштейну уточнюється також місце експропріаційного договору у системі адміністративних договорів. А саме, науковці відзначають, що він відноситься до категорії субординаційно-правових угод (Kley, 1998; Heintzen, 2003), які укладаються між суб'єктами публічної адміністрації та приватними особами замість прийняття щодо них адміністративного акта, тобто у випадках, коли відповідне питання може бути вирішене як за допомогою договору, так і через адміністративний акт (Löher, 2009; Öffentlich-rechtlicher Vertrag über Kosten der Fleischbeschau, 2001) (сформульована ознака закріплена також у дефініції публічно-правових договорів, закріпленій у § 54 Закону Німеччини «Про адміністративну процедуру» (VwVfG, 1976) та у відповідних законах федеральних земель, наприклад, у § 54 Закону Тюрингії «Про адміністративну процедуру» (ThürVwVfG, 2014)). Особливості застосування експропріаційного договору, як бачимо, повністю узгоджуються з викладеним, оскільки альтернативою договірному регулюванню викупу за законодавством європейських держав є, зокрема, вирішення питань експропріації шляхом прийняття адміністративного акта – рішення суб'єкта публічної адміністрації (наприклад, § 112 Будівельного кодексу Німеччини (BauGB, 1960), § 6 Закону Князівства Ліхтенштейн «Про процедуру у випадках експропріації» (Gesetz über das Verfahren in Expropriationsfällen des Fürstentums Liechtenstein, 1887)).

В Україні такий адміністративний акт замінено на рішення адміністративного суду, яке приймається тільки у випадках наявності суспільної необхідності за результатами розгляду справи. Тобто фактично у вітчизняній процедурі експропріації пропущено етап вирішення відповідних питань шляхом видання адміністративного акта. Проте вважаємо за можливе стверджувати, що наведена риса публічно-правових договорів властива і вітчизняному договору викупу з огляду на те, що у дореволюційні часи питання експропріації вирішувались саме на рівні видання адміністративного акта (указу), угодою ж оформлювалось лише питання викупної ціни (Башмаков, 1891). Тобто історичний досвід доводить можливість альтернативного урегулювання цих відносин за допомогою адміністративного акта. При цьому, якщо звернути увагу

на зарубіжне законодавство, то бачимо, що за допомогою адміністративного акта питання експропріації так само можуть бути вирішені, не зважаючи при цьому прав та свобод людини, адже, з одного боку, при прийнятті таких рішень враховуються заперечення причетних осіб, а з іншого – ці рішення можуть бути оскаржені до суду (§ 112 Будівельного кодексу Німеччини (BauGB, 1960), ст. 33 Федерального Закону Швейцарії «Про експропріацію» (EntG, 1930), ч. 3 ст. 21 Закону кантону Вале «Про експропріацію» (Enteignungsgesetz des Kantons Wallis, 2008), п. 66 коментар до ст. 35 Конституції Ліхтенштейну (Schädler, 2018)).

Зі свого боку, субординаційно-правові адміністративні договори також мають власну класифікацію, згідно з якою експропріаційний договір відноситься до категорії Vergleichsverträge (Heintzen, 2003), що можна перекласти як договори примирення, мирові угоди, договори про компроміс тощо. Їх характерною рисою є те, що завдяки ним вирішується існуюча невизначеність через взаємну поступку сторін з урахуванням розумної оцінки фактів або правової ситуації (VwVfG, 1976; Heintzen, 2003) (§ 55 Закону Німеччини «Про адміністративну процедуру»). Пристосовуючи цю ознаку до договору викупу за українським законодавством, можемо дійти висновку, що загалом так і є: одна сторона (власник експропрійованого майна) йде на поступку іншій (експропріатору) щодо надання згоди на відчуження свого майна за процедурою експропріації, вона віддає своє майно іншому суб'єкту для задоволення суспільних потреб; друга ж сторона йде на поступку першій з тим, щоб задовольнити її інтереси щодо справедливої викупної ціни, при обчисленні якої буде враховано усі передбачені законодавством нюанси, або надання іншого рівноцінного майна (нагадаємо, що викупна ціна відрізняється від ціни, яка встановлюється за договорами купівлі-продажу, оскільки вона формується не лише із собівартості експропрійованого майна, а й із розміру збитків (ЗУ «Про відчуження ...», 2009; Суєтнов, 2013; Antonenko, 2020), що закріплено у ч. 1 ст. 5 ЗУ «Про відчуження ...»).

При цьому зауважимо, що у законодавстві Німеччини є цікава норма, яка дозволяє укласти часткову угоду (Teileinigung) у випадках, коли сторони домовились про передачу/обтяження власності під час процедури експропріації, але не змогли домовитись щодо суми компенсації (BauGB, 1960) (§ 111 Будівельного кодексу Німеччини). На нашу думку, вказане можна віднести до ще однієї особливості експропріаційних договорів як адміністративно-правових, оскільки завдяки цьому вони ще на крок далі відступають від приватноправових договорів купівлі-продажу, які просто неможливо буде без ціни договору укласти, адже їх сутність полягає в обміні: плата (неважливо у натуральній чи грошовій формі) на товар. Стрижнем же експропріаційного договору є не обмін, а, як впливає зі змісту § 55 Закону Німеччини «Про адміністративну процедуру», компроміс (на фоні решти відмінностей між експропріаційним договором, зокрема за правом України, та договорами купівлі-продажу/міни (Суєтнов, 2013; Antonenko, 2020) вказане слугує додатковим аргументом проти ототожнення

відносин експропріації із приватноправовими та застосування у її процедурі цивільно-правових договорів).

5. Висновки

Таким чином, підсумовуючи викладене у статті, наголосимо на тому, що договір викупу як ідея, концепція, що закріплена у ч. 3 ст. 153 ЗК України і впливає із сутності процедури експропріації, належить до адміністративних договорів, що підтверджується аналізом і повною відповідністю його ознак рисам адміністративних договорів, що виділяються у вітчизняній і зарубіжній теорії адміністративного права, а також аналізом зарубіжного досвіду розуміння і регулювання процедури експропріації, включаючи аналіз нормативно-правових актів, судової практики і правової доктрини європейських країн, насамперед Німеччини, Швейцарії і Ліхтенштейну.

З огляду на це принагідно підкреслимо необхідність офіційного впровадження адміністративного договору у процедуру експропріації в Україні із внесенням відповідних змін і доповнень передусім до ЗУ «Про відчуження ...». Вказане потребує зі свого боку проведення подальших наукових розробок з метою обґрунтування конкретних пропозицій щодо оптимізації нормативно-правового регулювання договору викупу як адміністративного договору, включаючи уточнення його назви, істотних умов тощо.

Список використаних джерел:

1. Антоненко А. В. Експропріаційний договір. Зарубіжний досвід для України. *Науковий вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2020. Вип. 4(115). С. 5–9.
2. Антоненко А. Перегляд концепцій розуміння правової природи експропріації. *ReOS*. 2021. № 1. С. 4–10.
3. Антоненко А. Про причини відсутності адміністративно-правових досліджень проблематики з відчуження об'єктів приватної власності для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. *Право України*. 2019. № 7. С. 247–263.
4. Башмаков А. А. Основныя начала ипотечного права : лекции. Либава : Лито-Типография М. Петерсона, 1891. XVIII. 248 с.
5. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III, станом на 28 жовтня 2021 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2002. № 3–4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 31.10.2021).
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV, в редакції Закону України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII, станом на 5 серпня 2021 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 31.10.2021).
7. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР, станом на 1 січня 2020 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.10.2021).
8. Куйбіда Р. Проблема адміністративного договору у законодавстві, теорії, на практиці. *Державні закупівлі*. 2008. № 12(54). С. 28–32. URL: <https://www.pravo.org.ua/ua/news/judiciary/2621-> (дата звернення: 31.10.2021).

9. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 р. № 1559-VI, станом на 24 липня 2021 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 1. Ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17#Text> (дата звернення: 31.10.2021).

10. Суєтнов Є.П. Юридична природа угоди, що укладається під час викупу земельної ділянки та розміщеного на ній нерухомого майна для суспільних потреб. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Право*. 2013. Вип. 23, ч. II, т. 2. С. 63–67.

11. Тарасов И. Т. Лекции по полицейскому (административному) праву. Томъ второй. Общая часть. Москва : Печатня А. И. Снегиревой, 1910. 264 с.

12. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV, станом на 28 жовтня 2021 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 31.10.2021).

13. Antonenko, A. Ongoing discussion regarding the correlation between expropriation and sales. *Administrative law and process*. 2020. № 2(29). Pp. 30–43.

14. Auszug aus dem Urteil der I. öffentlichrechtlichen Abteilung vom 23. März 1988 № 114 Ib 142 i.S. Interchemie AG gegen Kanton Zug und Eidg. URL: http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F114-IB-142%3Ade&lang=de&type=show_document (дата звернення: 31.10.2021).

15. Baugesetzbuch (BauGB) : vom 23. Juni 1960 (Stand am 10. September 2021). URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/bbaug/BJNR003410960.html#BJNR003410960BJNG001804116> (дата звернення: 31.10.2021).

16. Bundesgericht : Urteil vom 28. Juni 2010 № 4A_116/2010. URL: https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/aza/http/index.php?highlight_docid=aza%3A%2F%2F28-06-2010-4A_116-2010&lang=de&type=show_document&zoom=YES& (дата звернення: 31.10.2021).

17. Bundesgesetz über die Enteignung (EntG): vom 20. Juni 1930 (Stand am 1. Januar 2021) № 711. URL: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19300026/index.html> (дата звернення: 31.10.2021).

18. Bundesverwaltungsgericht : Urteil vom 21. Oktober 2015 № A-4873/2014. URL: <https://entscheide.weblaw.ch/cache.php?link=21-10-2015-A-4873-2014> (дата звернення: 31.10.2021).

19. Enteignungsgesetz des Kantons Wallis : vom 08.05.2008 (Stand am 1. Januar 2010). URL: https://lex.vs.ch/app/fr/texts_of_law/710.1/versions/1964?all_languages=true&diff=split (дата звернення: 31.10.2021).

20. Fleischmann, F., Boxler, A. Übungsbuch Verwaltungsrecht. Repetitionsfragen, Übungsfälle und bundesgerichtliche Leitentscheide. 3., überarbeitete Auflage. Zürich : Orell füssli Verlag, 2019. 180 s.

21. Gesetz über das Verfahren in Expropriationsfällen des Fürstentums Liechtenstein: vom 23. August 1887 (Stand am 26. Oktober 1959). URL: <https://www.gesetze.li/konso/1887004000> (дата звернення: 31.10.2021).

22. Gesetz über die Enteignung des Kantons Bern : vom 03.10.1965 (Stand am 01. Januar 2011). URL: <https://www.belex.sites.be.ch/frontend/versions/563?locale=de> (дата звернення: 31.10.2021).

23. Heintzen, M. Der verwaltungsrechtliche Vertrag : Vorlesung. Grundkurs Öffentliches Recht III – Allgemeines Verwaltungsrecht. 2003. 19 S. URL: https://www.jura.fu-berlin.de/fachbereich/einrichtungen/oeffentliches-recht/lehrende/heintzenm/veranstaltungen/archiv/0203ss/v_GK_OER_III/030617_vorlesung.pdf (дата звернення: 31.10.2021).

24. Kley, A. Grundriss des Liechtensteinischen Verwaltungsrecht. Vaduz: Liechtensteinische Akad. Ges., 1998. 343 S. (Liechtenstein, Politische Schriften, Bd. 23) .

25. Labský J., Dudák V. & Partners. Proces vyvlastnění v českém právním řádu (1. část). 2017. URL: <https://stavba.tzb-info.cz/normy-a-pravni-predpisy-hruba-stavba/16546-proces-vyvlastneni-v-ceskem-pravnim-radu> (дата звернення: 31.10.2021).

26. Löher, A. Der öffentlich-rechtliche Vertrag, §§ 54 ff. VwVfG : Übung zu Vorlesungen im Verwaltungsrecht. 2009. URL: https://www.uni-trier.de/fileadmin/fb5/prof/OEF005/Andrea_Verwaltungsrecht_Fall_8/D_OER_Vertrag.pdf (дата звернення: 31.10.2021).

27. Öffentlich-rechtlicher Vertrag über Kosten der Fleischbeschau : Urteil von VG Sigmaringen 1. Kammer vom 16.07.2001, Az. 1 K 2682/99. URL: <https://www.landesrecht-bw.de/jportal/?quelle=jlink&docid=MWRE101220300&psml=bsbawueprod.psml&max=true&doc.part=L&doc.norm=all> (дата звернення: 31.10.2021).

28. Ruch, A. Einführung in das öffentliche Recht : Skript zu dem Vorlesungen. Grundzüge des Rechts Teil II. Zürich: Eidgenössische Technische Hochschule Zürich, 2009. 233 S. URL: http://webarchiv.ethz.ch/ruch/ruch/skripte/Einf_oeff_Recht090113_nachgefuehrt.pdf (дата звернення: 31.10.2021).

29. Schädler, Emanuel. Art. 35. Kommentar zur liechtensteinischen Verfassung : Online-Kommentar / P. Bussjäger, A. Gamper, L. Langer, E. Schädler, P. M. Schiess Rütimann; Liechtenstein-Institut (Hrsg.). Bearb. BERN, 2018. URL: https://verfassung.li/Art_35#a.29_Verfahren (дата звернення: 31.10.2021).

30. Schweizerische Bundesgericht. I. öffentlich-rechtliche Abteilung : Urteil vom 10. August 2016 № 1C_613/2015. URL: https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/aza/http/index.php?highlight_docid=aza%3A%2F%2F10-08-2016-1C_613-2015&lang=de&type=show_document&zoom=YES& (дата звернення: 31.10.2021).

31. Thüringer Verwaltungsverfahrensgesetz (ThürVwVfG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 1. Dezember 2014. URL: <http://landesrecht.thueringen.de/jportal/?quelle=jlink&query=VwVfG+TH&psml=bsthueprod.psml&max=true&aiz=true#jlr-VwVfGTH2014pG13> (дата звернення: 31.10.2021).

32. Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG) : vom 25.05.1976 (Stand am 04. Mai 2021). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/vwvfg/VwVfG.pdf> (дата звернення: 31.10.2021).

33. Wille, Herbert. Liechtensteinisches Verwaltungsrecht. Ausgewählte Gebiete. *Liechtenstein Politische Schriften*. Band 38. Schaan: Verlag der Liechtensteinischen Akademischen Gesellschaft, 2004. 681 s.

References:

1. Antonenko, A. V. (2020). Expropriation Agreement: Foreign Experience for Ukraine. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies*. No 4(115). 5–9 [in Ukrainian].

2. Antonenko, A. (2021). The reconsideration of concepts of understanding the legal nature of expropriation. *ReOS*. No 1. 4–10 [in Ukrainian].

3. Antonenko, A. (2019). Pro prychnyny vidсутnosti administratyvno-pravovykh doslidzhen problematyky z vidchuzhennia ob'ektiv pryvatnoi vlasnosti dlia suspilnykh potreb chy z motyviv suspilnoi neobkhidnosti [Why there are no administrative-law studies of the issue relating to private ownership alienation for the social needs and on the grounds of social necessity]. *Pravo Ukrainy*. No 7. Pp. 247–263 [in Ukrainian].

4. Bashmakov, A. A. (1891). *Osnovnyja nachala ipotechnago prava : lekciï* [Basic principles of mortgage law]. Libava : Lito-Tipografija M. Petersona [in Russian].

5. Land Code of Ukraine from October 25 2001, No 2768-III (2002). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. No 3–4. Art. 27. Retrieved October 31, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> [in Ukrainian].

6. The Code of Administrative Proceedings of Ukraine from July 6, 2005 No 2747-IV, as amended by the law from October 3, 2017 (2005). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. No 35–36, No 37. Art. 446. Retrieved October 31, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].

7. Constitution of Ukraine from June 28 1996, 254-к/96-BP (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. No 30. Art. 141. Retrieved October 31, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

8. Kuibida R. (2008). Problema administratyvnoho dohovoru u zakonodavstvi, teorii, na praktysi [The problem of administrative contract in law, theory, in practice]. *Derzhavni zakupivli*. No 12(54). 28–32. Retrieved October 31, 2021 from <https://www.pravo.org.ua/ua/news/judiciary/2621-> [in Ukrainian].

9. Law of Ukraine on alienation of land plots, other real estate objects located on them, which are in private ownership, for public needs or for reasons of public necessity from November 17 2009, No 1559-VI. (2010). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. No 1. Art. 2. Retrieved October 31, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17#Text> [in Ukrainian].

10. Suietnov Ye. P. (2013). Iurydychna pryroda uhody, shcho ukladaietsia pid chas vykupu zemelnoi dilianky ta rozmishchenoho na nii nerukhomoho maina dlia suspilnykh potreb [The legal nature of the agreement which is concluded during the purchase of the land and immovable property located on it for public needs]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu : Seriiia Pravo*. No 23 (Pt. 2, Vol. 2). 63–67 [in Ukrainian].

11. Tarasov I. T. (1910). Lekcii po policejskomu (administrativnomu) pravu. Tom vtoroj. Obshhaja chast' [Lectures on police (administrative) law. Volume two. Common part]. Moscow : Pechatnja A. I. Snegirevoj [in Russian].

12. Civil Code of Ukraine from January 16 2003, No 435-IV (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. No 40–44. Art. 356. Retrieved October 31, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].

13. Antonenko, A. (2020). Ongoing discussion regarding the correlation between expropriation and sales. *Administrative law and process*. No 2 (29). 30–43 [in English].

14. Auszug aus dem Urteil der I. öffentlichrechtlichen Abteilung vom 23. März 1988 № 114 Ib 142 i.S. Interchemie AG gegen Kanton Zug und Eidg. (1988). Retrieved October 31, 2021 from http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F114-IB-142%3Ade&lang=de&type=show_document [in German].

15. Baugesetzbuch (BauGB) : vom 23. Juni 1960, Stand am 10. September 2021 (1960). Retrieved October 31, 2021 from <http://www.gesetze-im-internet.de/bbaug/BJNR003410960.html#BJNR003410960BJNG001804116> [in German].

16. Bundesgericht : Urteil vom 28. Juni 2010 № 4A_116/2010 (2010). Retrieved October 31, 2021 from https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/aza/http/index.php?highlight_docid=aza%3A%2F%2F28-06-2010-4A_116-2010&lang=de&type=show_document&zoom=YES& [in German].

17. Bundesgesetz über die Enteignung (EntG) : vom 20. Juni 1930 № 711, Stand am 1. Januar 2021 (1930). Retrieved October 31, 2021 from <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19300026/index.html> [in German].

18. Bundesverwaltungsgericht : Urteil vom 21. Oktober 2015 № A-4873/2014 (2015). Retrieved October 31, 2021 from <https://entscheide.weblaw.ch/cache.php?link=21-10-2015-A-4873-2014> [in German].

19. Enteignungsgesetz des Kantons Wallis : vom 08.05.2008, Stand am 1. Januar 2010 (2008). Retrieved October 31, 2021 from https://lex.vs.ch/app/fr/texts_of_law/710.1/versions/1964?all_languages=true&diff=split [in German].

20. Fleischmann, F., Boxler, A. (2019). Übungsbuch Verwaltungsrecht. Repetitionsfragen, Übungsfälle und bundesgerichtliche Leitentscheide. 3., überarbeitete Auflage. Zürich: Orell füssli Verlag [in German].

21. Gesetz über das Verfahren in Expropriationsfällen des Fürstentums Liechtenstein: vom 23. August 1887, in der Fassung vom 1959 (1887). Retrieved October 31, 2021 from <https://www.gesetze.li/konso/1887004000> [in German].

22. Gesetz über die Enteignung des Kantons Bern : vom 03.10.1965, Stand am 01. Januar 2011 (1965). Retrieved October 31, 2021 from <https://www.belex.sites.be.ch/frontend/versions/563?locale=de> [in German].

23. Heintzen, M. (2003). Der verwaltungsrechtliche Vertrag : Vorlesung. Grundkurs Öffentliches Recht III – Allgemeines Verwaltungsrecht. Retrieved October 31, 2021 from https://www.jura.fu-berlin.de/fachbereich/einrichtungen/oeffentliches-recht/lehrende/heintzenm/veranstaltungen/archiv/0203ss/v_GK_OER_III/030617_vorlesung.pdf [in German].

24. Kley, A. (1998). Grundriss des Liechtensteinischen Verwaltungsrecht. Vaduz: Liechtensteinische Akad. Ges. [in German].

25. Labský J., Dudák V. & Partners. (2017). Proces vyvlastnění v českém právním řádu (1. část). Retrieved October 31, 2021 from <https://stavba.tzb-info.cz/normy-a-pravni-predpisy-hrubavstavba/16546-proces-vyvlastneni-v-ceskem-pravnim-radu> [in Czech].

26. Löher, A. (2009). Der öffentlich-rechtliche Vertrag, §§ 54 ff. VwVfG : Übung zu Vorlesungen im Verwaltungsrecht. Retrieved October 31, 2021 from https://www.uni-trier.de/fileadmin/fb5/prof/OEF005/Andrea_Verwaltungsrecht_Fall_8/D_OER_Vertrag.pdf [in German].

27. Öffentlich-rechtlicher Vertrag über Kosten der Fleischbeschau : Urteil von VG Sigmaringen 1. Kammer vom 16.07.2001, Az. 1 K 2682/99 (2001). Retrieved October 31, 2021 from <https://www.landesrecht-bw.de/jportal/?quelle=jlink&docid=MWRE101220300&psml=bsbawueprod.psml&max=true&doc.part=L&doc.norm=all> [in German].

28. Ruch, A. (2009). Einführung in das öffentliche Recht : Skript zu dem Vorlesungen. Grundzüge des Rechts Teil II. Zürich: Eidgenössische Technische Hochschule Zürich. Retrieved October 31, 2021 from http://webarchiv.ethz.ch/ruch/ruch/skripte/Einf_oeff_Recht090113_nachgefuehrt.pdf [in German].

29. Schädler, E. (2018). Art. 35. Kommentar zur liechtensteinischen Verfassung : Online-Kommentar / P. Bussjäger, A. Gamper, L. Langer, E. Schädler, P. M. Schiess Rütimann; Liechtenstein-Institut (Hrsg.) (bearb.). Barend. Retrieved October 31, 2021 from https://verfassung.li/Art._35#a.29_Verfahren [in German].

30. Schweizerische Bundesgericht (2016). I. öffentlich-rechtliche Abteilung : Urteil vom 10. August 2016 № 1C_613/2015. Retrieved October 31, 2021 from https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/aza/http/index.php?highlight_docid=aza%3A%2F%2F10-08-2016-1C_613-2015&lang=de&type=show_document&zoom=YES& [in German].

31. Thüringer Verwaltungsverfahrensgesetz (ThürVwVfG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 1. Dezember 2014 (2014). Retrieved October 31, 2021 from <http://landesrecht.thueringen.de/jportal/?quelle=jlink&query=VwVfG+TH&psml=bsthueprod.psml&max=true&aiz=true#jlr-VwVfGTH2014pG13> [in German].

32. Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG) : vom 25.05.1976, Stand am 04. Mai 2021 (1976). Retrieved October 31, 2021 from <https://www.gesetze-im-internet.de/vwvfg/VwVfG.pdf> [in German].

33. Wille, H. (2004). Liechtensteinisches Verwaltungsrecht. Ausgewählte Gebiete. *Liechtenstein Politische Schriften*. Band 38. Schaan: Verlag der Liechtensteinischen Akademischen Gesellschaft [in German].

ADMINISTRATIVE CONTRACT IN THE PROCEDURE OF THE UNFORCED EXPROPRIATION: JUSTIFICATION AND ADVISABILITY OF THE IMPLEMENTATION

Anastasia Antonenko,

*Postgraduate Student at the Department of Administrative Law and Process
Institute of Law of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

orcid.org/0000-0003-2421-7768

AntonenkoA@mail.univ.kiev.ua

Purpose. *The purpose of the article is justification of the concept of the contract of redemption as an administrative contract and proving of the advisability of its implementation in Ukrainian procedure of the unforced expropriation.*

Methods. *The research methodology consists of general and special methods of scientific cognition, including comparative and legal, systematic and structural methods, deduction, induction, analysis, synthesis, etc.*

Results. *Main Features of administrative contracts, which are determined on the normative and scientific levels, are compared with features of the contract of redemption for public needs in the first part of the article. As a result the compliance of the contract of redemption with the requirements for administrative contracts is approved.*

Certain criteria according to which scholars and courts of European states classify the expropriation contract as administrative-legal are highlighted in the second part of the article. This allowed to further emphasizing the affiliation of the contract of redemption to administrative contracts.

The place of the expropriation contract at the system of administrative contracts of certain European states is considered in the third part of the article. It is highlighted one of the features of the expropriation procedure, according to which expropriation contract radically is different from private law agreements and which related to the possibility of concluding a partial agreement.

Conclusions. *In the conclusions to the article it is summarized that the contract of redemption as an idea, a concept, which is enshrined in Part 3 of Art. 153 of the Civil Code of Ukraine and follows from the essence of the expropriation procedure, belongs to administrative contracts, which is confirmed by the analysis and full compliance of its features with the features of administrative contracts in domestic and foreign theory of administrative law, as well as analysis of regulations, judicial practice and legal doctrine of European countries, especially Germany, Switzerland and Liechtenstein.*

Key words: administrative contract, expropriation contract, contract of redemption for public needs, unforced expropriation, alienation of private property objects for public needs, system of administrative contracts, features of contract of redemption, features of administrative contracts.